

Vi utvikler nye prøver

Utdanningsdirektoratet har fått oppdrag om å lage nye prøver med læringsstøttende formål. Prøvene skal erstatte dagens nasjonale prøver. Det blir også endringer for kartleggingsprøvene.

ARTIKKEL | Sist endret: 04.03.2026

Vi informerer fortløpende om endringer på denne siden.

Om oppdraget

Kunnskapsdepartementet (KD) har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å lage nye prøver med et læringsstøttende formål.

Utvalget for kvalitetsutvikling i skolen (NOU 2023:27) har beskrevet flere anbefalinger for nye læringsstøttende prøver. Vurderingene i Stortingsmeldingen om en mer praktisk skole bygger blant annet på anbefalingene fra NOUen.

Vi skal utvikle prøver i lesing, matematikk og engelsk i 5. og 8. trinn. I oppdraget skal vi også utvikle prøver for de samiske skolene. Bakgrunnen for oppdraget er at dagens nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk ikke dekker behovene i skolen, og det har vært vanskelig å forene begge formålene i én prøve.

Arbeidet er i en tidlig fase, og vi vet ikke helt hvordan prøvene skal se ut og hva det skal hete. Dette skal vi finne ut sammen med elever, lærere og andre i skolesektoren. Derfor vil det ta tid før de nye prøvene er klare.

Fremdrift og involvering

Gjennom høsten 2025 og i 2026 henter vi inn kunnskap for å definere hva læringsstøttende prøver er. Dette gjør vi i samarbeid med partene i skolesektoren og med brukerinvolvering.

Vi har rekruttert 13 lærere som skal gi oss råd om hvordan vi best kan utvikle nye prøver. De startet opp i januar i år. Lærerne deltar i tre faggrupper, engelsk, lesing og matematikk. I juni skal de gi oss anbefalinger som vi tar med oss i den videre utviklingen av arbeidet.

Vi er også avhengig å samarbeide og ha dialog med partene i skolesektoren, og involvere ulike brukergrupper i utviklingen. Det kan også være aktuelt å gjennomføre høringer.

Anbefaling om fase inn nye prøver

16. desember 2025 (delleveranse 1) ga vi en anbefaling til KD om hvordan vi kan fase inn nye prøver og fase ut eksisterende nasjonale prøver. Vi har skissert fire ulike scenarioer:

- **Forbedret støtte til lærerne:** Dette forslaget tar utgangspunkt i en antagelse om at dagens prøver i seg selv er gode, men at skolen trenger bedre støtte for å bruke dem aktivt i undervisning.
- **En løsning som gir stor fleksibilitet for skolene:** Det blir ingen nasjonal gjennomføring eller sammenligning av resultater. Resultatene fra prøvene bruker primært på den enkelte skole.
- **En kombinasjon av de to overstående scenarioene:** Vi utvikler både obligatoriske og frivillige prøver. De obligatoriske gir informasjon til skolemyndighetene mens skolene kan velge når de gjennomfører lokale prøver. Løsningen skal være fleksibel for skolene, og ta hensyn til skolenes behov.
- **Delt løsning:** Vi legger i større grad opp til at prøveformatene kan variere etter hvor de kommer i skoleløpet, for eksempel ved at prøvene på ungdomstrinnet kan få en mer karakterstøttende rolle. Vi er bedt om å lage egne verktøy for begynneropplæringen.

Scenarioene gir eksempler på mulige løsninger og viser noen konsekvenser av ulike valg. Forslagene varierer i hvor fleksible de er og hvilken informasjon de nye prøvene og verktøyene gir til lærere, skoler og kommunen.

^ Arbeidet foregår i ulike faser

Oppstarts- og utredningsfase (2025)

- Planlegge og innhente brukerinnst
- Rekruttere lærere
- Orienterere partene
- Anbefaling til KD om hvordan vi kan fase inn nye prøver og fase ut nasjonale prøver

Utredning- og utviklingsfase (2026)

- Systematisere brukerinnst
- Etablere og tilrettelegge for lærerne (faggruppen) som skal gi oss råd
- Delleveranse til KD i juni 2026, som også inkluderer råd fra faggruppen. Faggruppen er 13 lærere som vi har engasjert i utviklingen av de nye prøvene.

Utvikling- og testfase (2027)

- Vi vil komme tilbake med mer informasjon når vi er i gang med denne fasen.

Test- og innføringsfase:

- Vi vil komme tilbake med mer informasjon når vi er i gang med denne fasen.

Endringer for kartleggingsprøvene også

Kartleggingsprøvene for **1. trinn** skal avvikles, og på sikt skal den erstattes med et verktøy som skal hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte i lesing og regning. Dette blir nytt:

- I 2026 er gjennomføringsperioden delt i to. En om våren når elevene går i 1. trinn, og en i løpet av høsten når elevene går i 2. trinn. Hver elev kan bare gjennomføre samme prøve en gang, enten om våren eller om høsten.
- Skolen kan velge å enten å melde på hele klasser eller enkeltelever.

Du kan lese mer om dagens kartleggingsprøver for 1. og 3. trinn.

Vi skal også utrede dagens kartleggingsprøver på 3. trinn.